

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, PÉNTEK, 1923 október 19.

285. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Leibach-palota)

A parlamentárizmus halála

A diktatura a szélsőségek jelenségeiből a megfontoltak rendszerévé kezd lassan válni. A diktatura gondolata — ha úgy tesszük kényyszerűsége — Moszkvától Angorán, Rómán és Madridon keresztül eljutott ime Berlinbe is s ezen a hosszú uton nagyon hamar lekopott róla a vörös szín, amiben megszületett. Egyik helyen a bolsevizmus, másik helyen a nemzeti gondolat, harmadik országban a katonai uralom választotta kormányzati formájául a diktaturát s Németországban most polgári és munkáspártok egybehangzó akaratából született meg a parlamenten kívüli kormányzásnak ez a rendszere.

Ez a diktatura nem a marxi gondolkodás kohójában született meg s merőben nélkülözi mindazt a forradalmiságot, mely célban, utban, eszközökben a marxi koncepció szerint a parlamentárizmus romjain keresztül vezet el kormányzati rendszeréhez. Datorság lenne azonban azt hinni, hogy a szélsőséges indulatok hívják életre a diktaturát függetlenül minden történelmi és gazdasági determináltságtól s egyedül a fékevesztettségében szuverénvé váló tömegindulatok teremtik meg. A diktatura elindulásában még a kisebbség uralma volt. Stresemann diktaturájában azonban már a többség parlamenten kívüli uralmát kell látni.

Tagadhatatlan, hogy a parlamentárizmus gondolata, mely vagy harminc éven keresztül győzelmesen állta a támadásokat, ma már a kikényszerített példák, a forradalmi elszántságok s a hűvösen átgondolt új elméletek pergőtüzében egyre többet veszít. Mussolini parlament nélkül kormányoz, Rivera parlament nélkül kormányoz s Stresemann parlament nélkül kormányoz; ha az orosz példa kilengő értelmétől el is tekintünk, nem kell-e arra gondolnunk, hogy a parlamentárizmus ma már nem olyan sarokköve az államkormányzásnak, mint amilyennek azt a harmadik rend államtudósai hirdették?

Nem szabad azt hinni, hogy a parlamentárizmus hitelét s egyeduralmát csak a jobboldali és baloldali szélsőségek kezdték ki. Ennek a balhítnak már a német példa is ellentmondana, de ellentmond ennek annak meggon-
dolása is, hogy a parlamentáris kormányzati forma egyformán tud szolgálni minden politikai irányt, ameddig az nem mond le a többségi uralom lényegéről, vagy látszatáról. (Mert a parlamentárizmus arra is kiválóan alkalmas, hogy a kisebbségi ural-

omnak megadja a többségi uralom látszatát.)

Minden tömeglélektani utána-járás s a politika tudományának fölmérése nélkül is meg lehet találni azoknak a tényezőknél legjelentékenyebbeiket, melyek a parlamentáris kormányzás alkalmatlanságát igazolják.

Ezek a tényezők legnagyobb részben a parlamentáris kormányzás elkerülhetetlen lassúságában rejlenek. A mai szükségletek nem adnak a kormányzóknak rendelkezésére annyi időt a megfontolásra, előkészületekre, tárgyalásra, mint amennyit a parlament kormányzás rendszere megkövetel. Gondoljunk csak arra, hogy a német polgári törvénykönyvön 40 évig dolgoztak politikus és tudós jogászok, a magyar büntetőtörvénykönyv reformja husz év óta foglalkoztatja az igazságügyminiszterium kodifikációs osztályát, a magyar magánjog kódexe pedig Verböczy óta készül. Valamikor lehetett ez a tempója a törvényalkotásnak, valamikor lehetett programot készíteni évekre előre s lehetett ezt a programot val-

toztatás nélkül betölteni. De dolgozhatik-e ma így parlament? Amikor mindennap olyan törvényhozási intézkedéseket kell tenni, amiket az előtte való napon sem lehetett előrelátni, amikor a szükségletek kielégítése még iráshasztást sem enged. A parlamentárizmus olyan volt, mint a szanatóriumi kezelés, idő, tudás, eszközök, segítség mind bőven áll rendelkezésre. A mai kormányzás olyan, mint a mentőorvosok munkája. Csak első segélyeket kell nyújtani, gipszkötés helyett jó a zsindely is s sterilizált gaze helyett még a nyakkendő is megteszi.

Ahol működik még parlament, a végrehajtó hatalom ott is olyan jogokat gyakorol, amelyek a parlament hatáskörébe vannak utalva. A parlament törvényhozó szervből kormányt ellenőrző szervvé vált még Angliában is. S ez már a parlamentárizmus halálát jelenti még ott is, ahol az alkotmányos jogoknak teljességet s az államszuverenitás legfőbb tényezőjének kivételes helyzetét élvezti is még a parlament.

A nemzetgyűlés megnyitása előtt

A pártok készülődése — Ujból el fogják napolni a parlamentet A belpolitika hírei

Beogradból jelentik: A parlament pénteken ismét összeül, de ezen az ülésen még csak a következő ülés napirendjét fogják megállapítani. Ugyancsak ülést tartanak pénteken a parlamenti pártvezérek is, amelyen a parlamenti szabályoknak megfelelően megkísérlik a parlamenti tisztségekre vonatkozólag oly jelölési listák összeállítását, amelyet a parlament egyhangulag elfogadna. Előreláthatólag azonban az ellenzéki pártok nem járulnak hozzá semilyen meg egyezéshez és ellenzéki jelölteket fognak felállítani a radikális párt jelöltjeivel szemben. Hogy az ellenzéki lista mögé hány párt fog sorakozni, azt nem lehet előrelátni, de az eddigi jelek szerint a klerikálisok, demokraták, a földművespártiak és a muzulmánok együttesen vesznek részt a választásokon.

Csütörtökön még üresek voltak a pártklubok. A vidéken tartózkodó képviselőket táviratilag értesítette pártjuk a pénteki ülés megnyitásáról és így remélik, hogy a pénteki ülésen már nagy számmal vesznek részt a képviselők.

Pénteken az egyes klubok össze fognak ülni. Az üléseken az elnökség megválasztásával kapcsolatban megbeszélnek a jelöléseket. Nagy érdeklődéssel várják a radikális párt jelöléseit főleg azért,

hogy a kormányt támogató németeknek és a dzsemjet pártnak milyen helyeket fognak jelölni a parlamenti elnökség és az egyes bizottságok választási listáján. A Radics párt képviselőinek megérkezésétől nem tart a kormány, mert hogyha el is jönnének az ülésre, nem vehetnének részt a választásokon, tekintettel arra, hogy mandátumuk nincs igazolva. A német párt péntekre várja a Németországban tartózkodó dr. Krafft megérkezését is, akitől sokban függ, hogy a német párt milyen magatartást fog tanúsítani a jelenlegi politikai helyzettel szemben.

A demokrata párt belső ellentétei

A demokrata párt tegnapi határozatait, amelyről már beszámoltunk és amelyeknek értelmében a párt programját revideálni akarják az autonómiák kiszélesítésének cíve alapján, máris nagy ellentéteket idézett elő a demokrata pártban. Pribicsevics és hívei kifogásolják, hogy ez a terv idő előtt nyilvánosságra került, ezért lapjaik útján igyekeznek a határozat hatását gyengíteni.

A belső erőviszonyok a demokratákban olyanok, hogy a Davidovics irányzat jelenleg tulsúlyban van annyira, hogy Pribicsevics jobbnak látja átengedni a cselek-

vést a Davidovics-frakciónak azzal a hátsó gondolattal, hogyha nem sikerül az akciója, akkor ő ismét előnyömlhat centralista politikájával és reméli, hogy ekkor már megszerzi a párt többségét. Pribicsevics közelebbi hívei szintén rezerváltan viselkednek ebben a kérdésben.

Ujabb parlamenti szünet

Ellenzéki körökben attól tartanak, hogy a radikális párt a kormány labilis helyzete miatt, a parlamentet az elnökség megalakulása után hamarosan s már valószínűleg október 20-án újból elnapolja, azért, hogy ezalatt az idő alatt a kormány megjavítsa parlamenti helyzetét. Körülbelül kéthónapos szünetre számítanak és a szünet alatt a pénzügyi bizottság letárgyalja a költségvetési javaslatot, úgy, hogy a parlament megnyitása után hozzákezdhet a költségvetés letárgyalásához.

Radikális körökben ezeket a híreket nem cáfolják, se meg nem erősítik.

Ki lesz a B. B. B. osztály új főnöke?

A belügyminiszterium B. B. B. ügyosztályába Isaljovics Vása volt vukovári főispánt inspektorra nevezték ki. Beogradi politikai körökben ezzel a kinevezéssel kapcsolatban az a hír terjedt el, hogy Isaljovics lesz Alexijevics Mitának, a B. B. B. osztály jelenlegi főnökének az utóda, mert Alexijevics osztályfőnök, mint a beogradi tartomány kinevezett főispánja valószínűleg már rövidesen átveszi új hivatalának vezetését. Beogradi munkatársunk a hír valósága után érdeklődött illetékes helyen, ahol azt a fölvilágosítást kapta, hogy Isaljovicsot valóban kinevezték belügyminiszteri inspektorra és szolgálattételre a B. B. B. osztályra osztották be, hivatalosan azonban még nem döntöttek arra nézve, hogy ő legyen az ügyosztály vezetője. Erről különben még azért is korai volna beszélni, mert a tartományi beosztás végrehajtásával egyidejűleg valószínűleg likvidálni fogják a B. B. B. osztályt is és ebben az esetben nem lesz szükség arra, hogy az ügyosztály vezetésének élére új főnököt nevezzenek ki.

Kitüntetések a trónörökös keresztelője alkalmával

Beogradból jelentik: A trónörökös keresztelője alkalmából több rendjelet fognak szétosztani magasabb rangú állami tisztviselők között. Így Alexijevics Mita a B. B. B. osztályfőnöke kitüntetésre terjesztett fel több érdemes, a Vajdaságban dolgozó közigazgatási tisztviselőt.

Brassóban is . . .

Tömeges letartóztatások kémkedés gyanúja miatt

Brassóból jelentik: Néhány nappal ezelőtt Nagyszebenben az állambiztonsági hivatal letartóztatott két katonatisztet, akiket azzal gyanúsítanak, hogy Németország és Oroszország javára kémkedtek. A letartóztatottak lakásán tartott házkutatásnál súlyosan kompromittáló bizonyítékokat találtak, amelyek mellett tanuskodnak, hogy a tisztek egy széleskörű kémhálózatnak a tagjai. A két tiszttel brassói szász családból származik és rokonságuk van Besztercén is. Ezért a nyomozást mind a három városra kiterjesztették.

A titokban folytatott vizsgálat eredményeképp szerdán Brassóban is több feltűnést keltő letartóztatás történt. Az állambiztonsági hivatal őrizetbe vette dr. Coponi volt operacénekest, Gusbet építész és Gabel vendéglőst, akiknek állítólag szintén szerepük volt a kémkedésben. Valamennyi letartóztatottat Bukarestbe vitték, ahol a vizsgálatot a katonai hatóságok fogják lefolytatni.

A bukaresti lapok nagy cikkeiben foglalkoznak Wittmar Arnold és Coppel Eugen századosok letartóztatásával. A jólismert erdélyi szász családokból származó összecsküvők székhelye Bécsben volt. Az erdélyi sziguranca kolozsvári vezérfelügyelősége állítólag máregy évvel ezelőtt tudomást szerzett arról, hogy a román hadsereg szász tisztjei közül többen kémszervezetbe tömörültek, amelynek célja az volna, hogy a volt központi hatalmak országait, főleg Németországot, időnként informálják a román hadseregéről. A kémszervezet tagjai Bécsből dollárban kapták fizetésüket. Midőn minderről tudomást szerzett a kolozsvári sziguranca, egyik detektívjét Bécsbe küldte, hogy kinyomozza, honnan kapják a szász katonatisztek a dollárokat. Egy teljes esztendő munka után a Bécsben működő detektív rájött, hogy az össze-

csküvők nem a volt központi szövetségesek, hanem Szovjetország részére kémkednek.

A megfigyelés alatt tartott emberek szoros viszonyban voltak a bécsi Rosta szovjetügynökséggel és a német irredentákkal.

A nyomozás megállapította, hogy az összecsküvők megakarták gyilkolni Cihoski tábornokot, aki a hetedik hadtestnél van. A gyilkosságnak azon a napon kellett volna vég-

bemennie, amelyen Erdély elszakítása került volna végrehajtásra. Hír szerint további letartóztatások fognak még történni. Nagyszebenben, Brassában, Segesváron és Besztercén mintegy hetven újabb letartóztatás várható. Szerdán éjjel egy kereskedelmi ügynököt is letartóztattak Brassóban, aki a bécsi szervezet és az erdélyi összecsküvők közt állandó összekötő kurír szolgálatot teljesített.

Megnyitották a román parlamentet

Ferdinánd király a jó szövetségi viszonyt hangoztatta trónbeszédében

Bukarestből jelentik: A parlament őszi ülészakát csütörtökön délelőtt ünnepélyesen megnyitották a király, a királyné és a trónörökös jelenlétében. Amint a király és kísérelte a parlament elé vonult, a háztulajdonosok küldöttsége feltartóztatta a király autóját és a küldöttség vezetője arra kérte a királyt, hogy a lakástörvényt változtassák meg, mert az tönkreteszi a háztulajdonosokat. A király meghallgatta a küldöttség szónokát és átvette a háztulajdonosok kérését tartalmazó memorandumot.

A királyi család tagjait a parlament bejáratánál a miniszterelnök fogadta. A szokásos formaságok után a király és kísérelte az emelvényre ment és a király elmondotta a trónbeszédet.

A trónbeszéd hangsúlyozza, hogy a jelenlegi ülészakon folytatni fogják a konszolidáció munkáját. El fogják intézni a közoktatásügyi és közigazgatási reformokat, az orthodox egyház reformját, a kultusz reformokat, a közvetett adókról szóló javaslatokat, a munkatörvényt, a különböző kodexek egyesítését. Rámutat a trónbeszéd arra, hogy a kislajátások majdnem befejeződtek, csupán még az erdők kislajátása szükséges a falvak lakosságának ki-elégítésére.

Konstatálja a trónbeszéd, hogy

az ország pénzügyi helyzete javult és a költségvetés egyensúlyban van. A pénzügyi rend helyreállítása lehetővé teszi, hogy a kormány behatóbban foglalkozhassék az ország természeti kincseinek értékesítésével. Bizonyos az — folytatja a trónbeszéd — hogy a román valuta, bár stabilizálva van, nem felel meg az ország helyzetének, amely sokkal jobb, mint volt. A munka és termelés fokozása majd felemeli a valutát.

A külpolitikai kérdésekkel foglalkozva, hangsúlyozza a trónbeszéd, hogy Romániának a szomszédos, valamint a szövetségesek közötti viszonya barátságos és azt a reményét fejezi ki, hogy a jóvátételi kérdés rövid időn belül való rendezése Romániának is meghozza a kárpót-lást.

Végül rámutat arra, hogy a parlament gondoskodni fog a hadsereg szükségleteiről. A király apellál a parlament tagjaihoz és felszólítja őket, hogy üljenek el a szenvedélyek, a rend, a munka és a jobb be-látás meghozzák Románia fejlődését.

A trónbeszédet a parlament és szenátus tagjai többször szakították félbe éljenzéssel, majd a beszéd befejeztével lelkes ovációban részesítették az uralkodócsaládot. Ezután az udvar visszatért a királyi palatába.

A parlament megnyitása után is élénken foglalkoztatja a pártokat a kormányválság, amelynek megoldását Ferdinánd királynak a beogradi keresztelőről való visszatérése utánra halasztották.

Az Adeverul jelentése szerint a liberális párt többsége Constantinescu miniszter ellen foglal állást és követeli, hogy a miniszterelnök tartsa fenn szabad kezét és utasítsa vissza Constantinescu intervencióját.

Ellentétek a szubotícai hadirokkantak egyesületében

A szubotícai hadirokkantak egyesületében a vezetőség tagjai között már régóta fennálló személyi ellentét súlyos belső válságot idézett elő. A vezetőség tagjainak egy része elégedetlen Jovanovics György elnök működésével, aki szerintük nem törődik eléggé az egyesület érdekeivel és a legtöbbször alapszabályellenesen intézi el azokat az ügyeket, amelyekben a döntés a vezetőséget illeti meg. Az ellentéteket a vezetőség tagjai között erősen ki-élezte a nemrég megrendezett hadirokkantnap, amelynek jövedelméből — az elégedetlenkedők szerint — a rendezőség nem számolt el megfelelő módon a vezetőségnek, annak ellenére, hogy erre már több ízben felszólították. Mindezek mellett a hadirokkantak között fölmerült az a terv is, hogy az egyesület vagyonával a vezetőség szabadon rendelkezhessék, a tagok — különösképpen pedig Jovanovics György köré csoportosult funkcionáriusok részéről heves ellenzésre talált, akik ebben az ügyben a közgyűlés határozatát kívánják.

Az egyesület vezetősége kebelében fölmerült ellentétek elsímitására a hadirokkantak vasárnapra a Városi Színházban rendkívüli közgyűlést tartanak, amelyen előreláthatólag sikerülni fog a tisztán személyi okok miatt kitört válságot megszüntetni.

Az ösbölény

Irtá: Csermely Gyula

Doktor Babócsy Arisztid budapesti kórházi orvos volt, de szép uriházat és kis birtokot örökölvén, leköltözött Abapércsre s ezt jól tette. Saját házában lakott, nem mint Pesten, hónapos szobában.

Értesítéseket nyomatott, hogy orvosi gyakorlatát megkezdte, a járásbíró tanácsára a telegkönyvi indexből írta ki a szükséges címeket és valamennyi borítékot pontosan egyformán címezte meg. Semmi méltóságos vagy nagyságos: T. X. Y. urnak, mást semmit. Parasztnak az »urnak« szó nem maszlag, sokkal józanabb koponya a magyaré, uriember meg a T. betűn nem akad fenn mert látja, hogy csak körlevéllel van dolga.

De tótgerjenti és szalónaki Tóthy Elemér nagyságos ur — a telegkönyvben csak szimplán mint Tóthy Elemér szerepelt — nem úgy gondolkodott, mint Babócsy vagy mások.

Valamikor régen, mikor még megvolt a nyolcszáz hold prima föld, mikor a személtvege még rózsás és a kedélye még mézédés és aranyos volt és eltré-fálgatott akár a faluzó leiggel is, de hogy is méltatlankodott volna, ha nagyságos uram helyett akár téns urnak szólítja őt valaki. A téns urhoz is nagy respektussal beszéltek. De hogy az évekkal a földek is fogytak és a leromlott vagyoni státussal a kedélye és a mája is romlott; mikor a vagyonnal egyenes arányban a tekintélye is mind kevesebb, majd nulla lett és mikor az ösöktől öröklött tanyákból csak a cimben maradt meg Tótgerjenti és Szalónak; az anyatyuk sem ügvelhetett rá jobban, hogy el ne maradjanak mellette a csibél, mint Tóthy uram a Szalónakra és Gerjentre és előláróban a nagyságos szóra, mint címzésre.

Megsavanvodott kedélyű ember lett, ki, ha parasztember jött hozzá az udvarra és csak tekintetes uramnak mondta, úgy beléordított annak arcába, hogy az anyafi csak a braxiitét is majd fel-

fordult.

— Tekintetes ur vagyok, hán? De mikor még lophattad a szénámat, akkor nagyságos ur voltam, hán? Ebadta bárdolatlan paraszti!

Ha meg adóintést kapott a városból, nagyságos és predikátumok nélkül, képes volt a pénzügyigazgatóhoz is elmenni és ott lármát csapni, hogy micsoda »disznóság« ez? Tanítsa ki az ur azt az adóhivatalbeli neveletlen firkancát, hogy így zsellérembereknek firkáljon, ne öneki.

Elemér ur külseje akkor még éppenséggel nem volt uri. Bozontos haja nyíratlan, bajusza-szakállja is elvadult volt és arca a pálinkaivástól erezett. Csak az ezüstnyelű agárkergető korbácsa és a cimeres nagy aranygyűrűje volt uri; ezt még éjszakára sem huzta le ujjáról és a korbács még akkor is a kezében volt, mikor pénzügyigazgatót megfedd-ni a városba ment. Pedig már régen nem volt agara, de még pulykariasztó kores vizslája, kopója sem.

Doktor Babócsy Arisztid levelét a leánya adta át neki; ő vette volt át a bádögskatulyás falusi postástól.

De Elemér ur csak ránézett és spongyaszerű arca már vérpiros is lett.

— Miért nem dobtad vissza a postásnak? Hát már egy nyavalyás új feleszernek is hallja kend vagyok, más semmi? Én, a törzsökös birtokos és ősnemes?

— Hagyja el, apám. Hiszen csak értesítés ez, csak körlevél.

— De én hozzáam kopogtat be véle! Hát informálódjék előbb az ebadta. No, majd adok annak a zsidónak, várjon csak.

— Megint botrányt akar csinálni, apám? És honnan tudja, hogy zsidó?

Elemér ur kesernyében nevetett. — Honnan tudom, hogy zsidó? Ősmerem már a felkapaszkodott fajtáját. A Babócsy nevet őt hatoson vette, az vpszi-lont hozzá úgy lopta, az Arisztid nevet meg a mámiájától kapta, ki francia regényeket olvasott, pedig csak pálinka-főző zsidónak volt a párja.

— Ne izgassa magát, apa.

— De az áldóját annak a iebinek....

csak lenyeljem egy ilyen jöttmentnek a sértését? De megtanítom én helyes-írásra azt a kilógust. Fogass be, Sári.

— De apám, az isten áldja meg.

— Fogass be, Sári. — rikácsolta pálinkaivű torokkal. — Bemegyek ahhoz a jebihez, be én.

A jársai székhelyen Babócsy háza elé hajtattott. Hát, fakó volt a cséza és görcsre kötve a girhesek farka, de azért »fogat« volt a szánalmas készség és Elemér ur úgy ült hátul az ülésben, mint egy főrend, aki diétára megy négylovosan.

Nos, a Babócsy háza elé hajtattott s ott megparancsola a kocsisnak, nézzen be sorjában minden ablakon, otthon van-e a jebuzés kilógus? — Parasztemberrel, zsidóval így teszek. Majd még névjegyet küldök be, azt lesse.

A kölyök-kocsis intésére, hogy otthon van, Elemér ur lekecmergett a csézáról és füleskorbácsa nyelével megkocigtatta a megjelölt ablakot.

— Tóthy Elemér ur vagyok, — re-csegte, mikor Babócsy a kocogtatásra az ablakhoz jött. — Tótgerjenti és szalónaki Tóthy Elemér nagyságos ur.... verstandien?

Amely utolsó szó Tóthynál valami különös lekicsinylést jelentett. Pincérekkel, kis zsidókkal és olyanokkal szemben használta, akkre nagyon is bugyboré-kolt az epéje.

Babócsy látván, hogy különccel van dolga, kedélyesen fogta fel a helyzetet. Így válaszolt Tóthynak:

— Örülök a szerencsének, doktor Babócsy vagyok, nagy uram. Nem parancsolna beljebb?... kint széljárás van.

— Nem parancsolok beljebb, — volt a válasz. — Csak azt akarom mondani — s itt a körlevelet nyomta a kezébe — hogy ügveljen rá máskor, kinek ír.

— Szólgálatjára, uram, — mondta Babócsy és fáradságába került, hogy ne kacagjon.

A doktor szavai letompították a nagyságos ur haragját. — Hiszen tud tisztességet a jebi! Megengesztelt hangon tehát így szólt:

— Maga izraelita, orvos ur? Csak jó-

ravaló ember azért mégis.

Babócsy mosolygott. — Izraelita, nagy uram? A tizedik ősom se volt, — mondta.

Elemér ur erre már bárány lett. — Akkor rendben vagyunk, őcsém uram. — felelte és nyugította a kezét. — Hát máskor vigyáznai fog, én meg hivatali fogom, ha kelleni fog.

— Klasszikus példánya a kivesző fél-bel lévő bölénynek, — gondolta Babócsy doktor vidáman, mikor szemmel követte az elbaktató öregot a ki viszszakuporgott a csézába és megelégedetten indulást parancsolt a kocsisnak.

...Pár hét múlva Elemér ur beteg lett és vagy tizszer hitta ki Babócsyt magához. Ujévkor aztán számlát kapott a dokortól, ennyi vizitért ennyi meg ennyi, megcimezve úgy ahogy kellett; nagyságos tótgerjenti és szalónaki Tóthy Elemér földbirtokos Urnak, Kistóton. Még az »urnak« szót is nagy betűvel írta.

Ánde Elemér ur csak fidibuszt csí-nált a számlából. — Tartozás, tartozás.... azért ur valaki, hogy tartozzék.

A járásbíró csak nevetett, mikor Babócsy elmondta neki a dolgot. — Most csak megadtam neki minden titulust.... hát mért nem jön fizetni?

— Pesti ember vagy, őcsém, nem ősmered ezt a spéciest, — felelte. — Egy elmúlt darab Magyarországnak egy kis része az. Az új élet ekéje már felszántotta a mi hazai földünket és csak el-vétve maradt meg itt-ott kis tenyérryi darabka a tallóból. Ilyen ez a mi Tóthyunk; csupa szalmatök és tüske, de őst-alaj. A körlevelet küldted volna minden predikátummal és nagyságos urral címezve, abból ollóztott volna fidibusz és a számládat küldted volna csak t. c. Tóthyhoz intézve, szalógba csapta volna még a pecsétygyűrűjét és a korbácsát is és az ablakodon hajtja a be a pénzedet.

Babócsy jóízűen nevetett. — Ósbölény, — jegyezte meg kedélyel. — El-engedem neki a tartozást szivesen.

megharagítottam, ő magnevelt punktum. Ánde mégis csak jó, hogy ki-

szobon már a hitája az ilyen bölénynek

Akeresztelőiünnepségek programja

Előkészületek a külföldi uralkodóházak tagjainak fogadására

Beogradból jelentik: A trónörökös keresztelőjére és Pál herceg esküvőjére nagyban folynak az előkészületek. A várost ünnepélyesen felbogózták és már péntekre várják a külföldi uralkodócsaládok tagjait. A román királyi család a Stefáncelemore hajón érkezik, a román dunai hajóhad kíséretében. Néhány jugoszláv dunai hadihajó már elindult a román hajóraj elé, amelyet a Szávai kikötőben fognak ünnepélyesen fogadni.

A keresztelés aktusa 21-én délelőtt a következőképpen fog lefolyni: A királyi család és a keresztülők délelőtti feltizenegykor indulnak az új királyi palotából a régi konakba. A trónörökösét dajkáival kocsin viszik át a konakba. A konak előtt a trónörökösöt a hadsereg képviselőiben Sztepanovics Sztepan vajda, a tengerészeti flotta nevében pedig *Prca* admirális fogja várni. Az udvari templom bejáratánál a yorki herceg és Mária román királyné viszik be a trónörökösöt a templomba. Az oltárnál a patriarcha, két metropolita és két püspök celebrálja az ünnepi istentiszteletet, ezután *Dimirije* patriarcha megkezeszteli a trónörökösöt és beszédet intéz a jelenlevőkhez.

Pál herceg és *Iráne* görög hercegnő 22-én délben esküsznek az udvari kápolnában. *Pál* herceg és menyasszonya csütörtökön este érkeztek meg Beogradba. Konstantin görög király özvegye nem jelenik meg az ünnepségen.

Nemzetközi vámügyi konferencia Genfben

Megkezdődtek a tanácskozások

Genfben jelentik: Buxton lord hétfőn nyitotta meg a nemzetközi vámügyi konferenciát. Dél-afrika volt kormányzója megnyitóbeszédében 35 ország jelenlevő képviselőjét üdvözölte. A konferencián a Népszövetség összes európai és számos tengerentúli tagállamain kívül részt vesznek Németország és az Észak-amerikai Egyesült Államok is.

A békekötés után a háború gazdasági téren folyt tovább, főként a győztesek sujtották súlyos rendszabályokkal a legyőzötteket. A Népszövetség tanácsa éppen ezért erre a konferenciára bizta azt, hogy tegyen javaslatot a vámügyek egyszerűsítésére vonatkozólag. A nemzetközi kereskedelmi kamara 20 európai állam részvételével kidolgozta a most folyó konferencia programját. Ez a program a népszövetségi paktum 23. paragrafusán alapszik, amely kimondja azt, hogy a Népszövetség összes tagjai egyenlők és egymás között nem folytathatnak vámháborút. A most folyó konferencia egyes programpontjai a következők:

a) Az államok együttműködésének szükségessége és a vámügyi formálások egyszerűsítése.

b) A vámügyi és tarifális rendelkezések gyors közlése, hogy az egész világ állandóan tájékozódva legyen ezekről.

c) Az egyenlő bánásmód szigorú betartása a vámügyi eljárás során.

d) A ki- és beviteli engedélyek rendszerének egyszerűsítése.

e) Hatásos rendszabályok a vámügyi szabályzatok önkényes és jogtalan alkalmazásával szemben.

f) Az árak kvalifikációját és egyéb szükséges dolgokat feltüntető certifikátumok kiadásának egyszerűsítése.

g) A származási certifikátumok rendszerének egyszerűsítése.

h) A kereskedelmi utazók és a mintaküldemények elvámolásának egyszerűsítése.

i) A személypodgyász-motozás kérdésének rendezése.

A program — miként a fentebbi részletezésből kitűnik — olyan természetű, hogy annak egyes pontjai

az államok szuverenitását érintik. A Népszövetség mindennek ellenére azt hiszi, hogy az összes európai országok belátják a jelenlegi helyzet tarthatatlanságát és nem fognak a szuverenitáson nyargalni, hanem alávetik majd magukat a hozandó határozatoknak.

A Vajdaság új tartományi beosztása

A kormány elfogadja Popovics inspektor javaslatát

Jelentettük már, hogy *Popovics* György szuboticiai tanügyi inspektor a Vajdaság tartományi beosztásáról új javaslatot készített, amelyet a vajdasági radikálpárti konferencia kedvesen fogadott. *Popovics* inspektor javaslata most *Trifkovic*s törvényelőkészítő miniszter előtt fekszik, aki — mint Beogradból jelentik — beogradi munkatársunk értesülése szerint — maga is helyesli a *Popovics* inspektor által ajánlott új tartományi beosztást és az új tervezetet valószínűleg legközelebb törvényjavaslat alakjában a parlament elé fogja terjeszteni. Ezzel a Vajdaság és a Szerémség területe négy tartomány között oszlana meg. A sombori és a novisadi tartományokhoz tartozna Bácska és a Szerémség, a Bánát egy tartományt alkotna Becskerekek székhellyel, míg

a beogradi tartományhoz kerülne *Zimony* és *Pancsova*, valamint a két város környéke.

Ennek a javaslatnak az elfogadásával módosulna az északszerbiai tartományi beosztás is, mert a beogradi tartomány így elveszítene a bánáti részeket és ezzel szemben valószínűleg a beogradi tartományokhoz csatolnák a régi beogradi kerületi járásokat. A smederevói tartomány pedig, amely szintén nem kapná meg a bánáti területeket, olyan kicsi volna, hogy valószínűleg beolvasszák más tartományokba.

A radikálisok számítása szerint az új vajdasági tartományi beosztás után a sombori tartományban nem egész 50 százalék, a novisadi tartományban pedig 54 százalék volna a szlávok számaránya a nemzetiségi lakóssággal szemben.

A belügyminisztérium vizsgálatot indít a karancsi jegyző ellen

Alexijevics osztályfőnök nyilatkozata

Torjanac Mirkó karancsi jegyző rémuraimáról hiteles adatok alapján beszámoltunk a *Bácsmegeyi Napló* tegnapi számában és a leleplezés mérés visszhangra talált a belügyminisztériumban is. Mint ugyanis Beogradból jelentik, a *Bácsmegeyi Napló* beogradi munkatársa *Torjanac* karancsi jegyző viselt dolgai ügyében kérdést intézett *Alexijevics* Mitához, a belügyminisztérium BBB. osztályának főnökéhez, aki kijelentette, hogy eddig nem volt tudomása a belügyminisztériumnak *Torjanac* jegyző viselt dolgairól, mert nem érkezett ellene hivatalos felje-

lentés, csak most a *Bácsmegeyi Napló* cikkéből értesült a minisztérium *Torjanac* jegyző sorozatos visszaéléseiről.

Kijelentette *Alexijevics* osztályfőnök, hogy ennek alapján azonnal elrendeli a legszigorúbb vizsgálatot *Torjanac* Mirkó ellen és ha beigazolódnak a sajtó vádjai, egy a legszigorúbban el fognak járni ellene. Hangsúlyozta még *Alexijevics* osztályfőnök, hogy szívesen látják, ha a sajtó közigazgatási tisztviselők visszaéléseit leleplezi, mert így alkalmat ad a felettes hatóságoknak a megtorlásra.

Háború készül Bajorország és Szászország között

A német nagyiparosok nem adnak a franciáknak szemet hitelbe

A bajor terrorszervezetek vezére, *Hittler* — mint Münchenből jelentik — nyilatkozott az egyik lap tudósítójának. Kijelentette, hogy a passzív ellenállás beszüntetése a legnagyobb bűn a német nemzet ellen. Bajorország — mondotta — akármilyen történik megszervezi az ellenállást, guerilla-harcot kezd, hogy felbőszítse Franciaországot, amely a német népet egyszerűen meg akarja fojtani. A nacionalisták, ha kell, megszervezik a hadsereget Franciaország ellen. Fegyver, ágyú bőven van még a német földön, elszántság is van a német polgároknak. *Stresemann* az utolsó három héten eljászotta játékait. Ha a helyzet megköveteli, Bajorország legyverrel fogja megtámadni a vörös Szászországot és a vörös Thüringiát.

ban tanácskozott. *Jaspar* a tanácskozás után a királyhoz ment akinek elnökletével később minisztertanácsot tartottak, amelyen a jóvátételi ügyét tárgyalták meg.

A német nagyiparosok nem hajlandók ingyen szállítani szemet Franciaországnak

Stinnes — mint Düsseldorfból jelentik — egy francia bányagazgatónak kijelentette a német nagyiparosok nevében, hogy nem hajlandók jóvátételre ingyen szemet szállítani mindaddig, míg a birodalmi kormány kötelezettséget nem vállal arra, hogy megtízeli.

Stinnes egyébként, mint Berlinből jelentik, *Siresemann* megbízásából tárgyalt *Degoutte* tábornokkal.

Zavargások Berlinben

Berlinből jelentik: Az éhségzavargások a szerdai napon tovább folytatódtak. A zavargók a város északi részében több palotát kifosztottak, a butorokat az utcára dobálták, a kenyeret és egyéb élelmiszert felosztották egymásközt. Több berlini

pék, akiket szintén megtámadták, önként mindent odaadott a zavargóknak. Az egyik külvárosi gyárépületbe a munkások feleségei betörttek, az igazgatósági épületben mindent összeromboltak és követelték az igazgatótól, hogy térjék meg nagyobb bért adjon. A rendőrség közbelépett és az asszonyokat szétkergette, miközben ketten súlyosan megsebesültek.

Smuts javaslata a jóvátétel megoldására

A »Daily News« szerint *Smuts* dél-afrikai miniszterelnök az angol birodalmi konferencián a jóvátételi probléma ügyében a következő négy alapelvet terjesztette elő: 1. Németország jóvátételi adóssága 50 milliárd aranymárkában állapítandó meg. 2. Németország négy évi moratóriumot kap. 3. A népszövetség az osztrák pénzügyi ellenőrzés mintájára a német pénzügyeket felügyelet alá helyezi. 4. A szövetségesek egymásnak kölcsönösen tíz évi moratóriumot biztosítanak.

Polgári biztos Szászországban

A birodalmi kormány tekintettel a fenyegető szász helyzetre *Meier* szocialista képviselőt polgári biztosá nevezte ki Szászországba, aki valószínűleg rá tudja bírni a szász kormányt, hogy a birodalmi kancellárság rendelkezéseit teljesítse.

Torontál-Temes vármegye közgyűlése

Eljárást indítanak a renitens községi előljáróságok ellen

Becskerekről jelentik: Torontál-Temesvármegye csütörtökön délelőtt kilenc órakor közgyűlést tartott *Raics* Szevetzláv alispán elnöklésével.

A közgyűlés elhatározta, hogy háromtagú bizottságot választ, amely a Bánságban állatközlést rendez. Erre a célra kétszáz ezer dinárt szavaztak meg. Utána a tisztviselőredukció folytán elbocsátott megyei tisztviselők ruhasegélyét szavazták meg egyhangulag. Elhatározták, hogy a megye részére autót fognak vásárolni, erre a célra 250.000 dinárt szavazott meg a közgyűlés. A főispánnak reprezentációs költségek címén 20.000 dinárt, az elhunyt *Péter* király felállítandó szobrára 250.000 dinárt szavazott meg a közgyűlés. Elhatározták még, hogy *Prédics* Uros festőművésszel megfestetik a királyi pár arcképét. A vármegyei és járási utak kiépítésére önálló megyei mérnöki kirendeltség szervezését és a Bánságban három hordóielző hivatal felállítását határozták el. Becskerekek, Kikinda és Versec központokkal.

Kumán község a község földjéből nagyobb telket eladott a megye engedélye nélkül egy koreszmárosnak, aki már fel is építette a házat. A közgyűlés most oly értelmű határozatot hozott, hogy az épületet le kell bontani. *Bóka* község előljárósága ellen eljárás indult, mert új község-házat építettek a vármegye engedélye nélkül. Hasonló eljárás indul *Dolova* község előljárósága ellen is, mert új utakat épített megyei jóváhagyás nélkül.

Ozora község előljárósága a község pénzét a pancsevői *Pucska* Bankába helyezte el 7% betét-kamatra, ugyanazon a napon, amelyen a pénzt a becskeréki Szerb Bankból vette ki, ahol 11 százalékra volt elhelyezve.

A közgyűlés utasította az előljáróságot, hogy a pénz elhelyezésére vonatkozóan hozzon más határozatot. Majd több jelentéktelen kérdés letárgyalása után a közgyűlést bezárták.

Uj terv a szuboticiai színház felépítésére

Üzlethelyiségek jövedelméből akarják fedezni az átalakítás költségeit

A szuboticiai színház sorsa még mindig teljesen bizonytalan. Annyi már bizonyos, hogy a szuboticiai színházban az idén nem lesznek rendszeres előadások, miután nem vállalkozik egy színházterület sem arra, hogy Szuboticián színt rendezzen, minthogy a jelenlegi színházterület kicsi, a színpad berendezése sem alkalmas előadások tartására. *Ivanovicsnak*, a Salome bar tulajdonosának a színház felépítésére vonatkozó terve is elalvóban van és így aligha lesz az idén színiszerező Szuboticián.

Mivel azonban a szuboticiai városi tanács nagy súlyt helyez arra, hogy szláv színház legyen Szuboticián, a városi főmérnöki hivatal új terveket készít a színház felépítésére.

A főmérnöki hivatal most készülő új terveit a színház újjáépítését a legegyszerűbb formában csinálnák meg, hogy az minél kevesebb költséget vegyen igénybe és ezt az összeget a városnak esedékes tíz százalékos állami adórészesedéséből fedeznék. Mivel pedig ez az összeg nem volna elegendő valamennyi költség fedezésére, ezért a város a színházépületet úgy akarja átalakítani, hogy a földszinten elhelyezett üzlethelyiségek, valamint a „Beograd” szálló átalakítandó éttermének és kávéházának jövedelme is fedezze a színház átalakításának költségeit. Ezért az új tervekben nagy súlyt helyeznek ezekre a színházépületben elhelyezendő üzlethelyiségekre, amelyekből nagy jövedelmet akarnak biztosítani.

Hogy a város új terve végre megvalósítható lesz-e, az még nagyon kérdéses, mert annak alapfeltétele, a tíz százalékos állami adórészesedés folyósítása, ami pedig már egy évnél régebben húzódik és ma sincsen biztosítva. Így még ma sincsen remény a kedvező elintézésre.

Favágás, kukoricamorzsolás és gyerekdajkálás

A robottvörvény a pélmonostori pénzügyőrség szolgálatában

A robottvörvény, amely annak idején heves vitákat provokált a parlamentben, néhány héttel ezelőtt életbe is lépett. Annyira életbe lépett, hogy már akadnak hatósági közegek, amelyek szűkebb családi körükbe is bevezetik alkalmazását és kitűnő ellenszert tudnak arra, hogy senk se szegüljön ellene az ötletes megoldással magánhasználatra is felhasználható törvény rendelkezéseinek. Az ötletért a pélmonostori pénzügyőrököt illeti dicséret, akik, ha valamelyik polgár ügyes-bajos dolgával felkeresi őket, elsősorban is ismertetik vele a robottvörvény rendelkezései szakaszait, másodsorban a törvény értelmében az ügyes-bajos dolog elintézése ellenében kirendelik valamelyik családos pénzügyőr lakására robot munkára, harmadsorban hivatkozva arra, hogy a törvény értelmében kiszabott munkát nem lelkiismeretesen végezték el, megtagadják az ügyes-bajos dolog elintézését.

Néhány napig nagyszerűen és simán történt a robottvörvény ötletes alkalmazása, míg most tudomására jutott a felsőbb hatóságoknak is a pénzügyőrség jogtalan eljárása. Több batinai polgár ugyanis feljelentést tett a pélmonostori pénzügyőrség ellen, mert amikor pálinkafőzésre kértek engedélyt, a kérvényezőket behívták a pénzügyőrségre és megparancsolták nekik, hogy mielőtt az engedélyt megadnák, a pénzügyminisztérium vonatkozó rendelete alapján előbb kötelesek lefizetni a pálinkafőzési illetéket és a robottvör-

vény vonatkozó szakasza értelmében kötelesek egy napig robot munkát végezni. Majd felosztották a kérvényezőket a családos pénzügyőrök között, akik kirendelték őket lakásukra dolgozni. Az egyiknél kukoricát morzsolni, sőt akadott olyan hely is, ahol gyermeket kellett dajkálni a kérvényezőnek, mert a család éppen aznap elhagyta munkaadó-

ját. Késő délutánig dolgoztak, mire letelt a munkaidőjük, a hivatalos óra is lejárt és így meghagyták nekik, hogy másnapra jöjjenek be az engedélyért. A batinai polgárok azonban nem mentek be ismét Pélmonostorra, hanem elhelyett feljelentették a pélmonostori pénzügyőrséget, a mely ellen most megindult a vizsgálát.

Miért szakadtak meg a tárgyalások a kormány és a Magyar Párt vezetői között?

Még az ősszel folytatni fogják a tárgyalásokat

Beogradból jelentik: Azokkal a hírekkel kapcsolatban, hogy a Magyar Párt és a radikálispart között felvett érintkezések megszakadtak és a megindult tárgyalások az előzetes puhatólódzások stádiumában megrekedtek, beogradi munkatársunk a kormányhoz közelálló helyen érdeklődött az iránt, mi volt az oka annak, hogy a kormány által kezdeményezett tanácskozások megszakadtak.

A kérdésre kijelentették, hogy a kormány nem tekinti még a tárgyalásokat végleg meghiusultaknak és így azok a kombinációk sem állhatnak helyt, amelyek szerint a sovinszta ellenék támadásai birták rá a kormányt a tárgyalások megszakítására.

Komolyabb jellegű tárgyalások nem annyira a bácskai, mint inkább a bánáti magyarpárti vezérek és kormányexponensek között folytak. A tárgyalásokat *Sztankovics* Szvetisláv képviselő, az agrárreformminisztérium államtitkára vezette, magyar részről azonban nagyobb autoritású politikusok bevonását is

kivánták, mert bizonyos kérdésekben közvetlenül a kormánytól akartak biztosítékokat kapni. A tárgyalások félbeszakadásának tehát az volt az oka, hogy a kormány mint kormány nem óhajtott tárgyalásokba bocsájtkozni, viszont a radikálispart mint párt, a Magyar Párt szerint nem tudott elég garanciát nyújtani. A radikálispart főbizottsága ennek ellenére foglalkozni fog a kérdéssel és kijelöli azokat a tagjait, akik a tárgyalásokat a párt nevében folytathatják a Magyar Párttal.

A vajdasági radikálispart képviselői, akiket közelebről érintenek ezek a tárgyalások, mozgalmat indítottak annak érdekében, hogy a tárgyalások vezetésére vajdasági politikusokat jelöljön ki a kormány. Ezek a tárgyalások előreláthatólag még az ősz folyamán hamarosan megindulnak.

Eddig tart beogradi hírforrásunk közlése. A tárgyalásokról s azok megszakításának okairól a más oldalról nyert értesülésünk alapján már beszámoltunk.

Jack, a csodamajom ölte meg a beogradi titokzatos gyilkosság áldozatait

**Diplomáciai bonyodalom keletkezett a gyilkosságból
Meghalt a svájci kereskedő**

Beogradból jelentik: A 48-as szoba titka a csütörtöki napon sem derült fel és úgy látszik, hogy egyáltalán nem is lehet majd a titokzatos bűntudat feltárni, miután *Idelli svájci kereskedő csütörtök délután anélkül, hogy kihallgatták volna, meghalt a kórházban.*

A büntény egyébként lassan kinő a közönséges bűntények keretéből és nemzetközi diplomáciai konfliktus tárgya lesz Jugoszlávia és a vele barátságos viszonyban levő Franciaország között. *Carlier* kapitány ugyanis, mint már jelentettük, titkos diplomáciai ügyekben utazik a Balkánon, diplomáciai passzussal érkezett Beogradba is, amely passzus tudvalevően bizonyos előjogokat biztosít számára. A francia diplomácia a kapitány érdekében már közbelépett a beogradi kormánynál. A jelenlegi beogradi francia ügyvivő, *De Lance* csütörtökön meglátogatta *Gavrilovics* Antet, a külügyminiszter helyettesét, akit felkért, hogy igyekezzék odahát, a beogradi sajtó ne írjon terhelően *Carlier* kapitány ellen. A külügyminiszter helyettese udvarias formában visszautasította az ügyvivő kérését, kijelentvén, hogy *Jugoszláviában a sajtó szabad, a bűntudat kapcsolatban azt írhatja, amit akar* és hogy a kormány a nyomozó hatóságokra se gyakorolhat semmi befolyást. A francia intervenciónak annyi hatása volt csupán, hogy felsőbb intézkedésre a nyomozó hatóságok több reggellel viseltetnek a gyilkossággal gyanúsított francia kapitány iránt, akinek letartóztatását sem foganatosították még, sőt valószínű — a mennyiben pozitív bizonyíték ellene nem merült föl — a letartóztatása végleg el is marad.

A nyomozás újabb pozitív adatokat nem produkált. A rendőrség sokat vár a kémiai vizsgálatról, amely arra nézve keres támpontot, hogy *Carlier* valóban meg akarta-e mérgezni svájci barátját. A rendőrség kémiai laboratóriuma egyelőre azonban annyira meg van terhelve sürgős munkával, hogy esetleg hetekig is eltarthat, míg eredmény lesz.

Érdekes jelenség különben, hogy a kórházban fekvő svájci *Idelli* az utóbbi napokban sokkal többet szenvedett gyomorbetegség, mint a lött sebe miatt. A nyomozás vezetői ebből a körülményből arra következtetnek, hogy a svájci kereskedőt megmérgezték, ami egyébként a boncolás alkalmával fog csak kiderülni.

A vizsgálat főfeladata jelenleg az, hogy azt a revolvert, amellyel a gyilkosságot elkövették, előkerítse. Ebben az irányban a rendőrség csütörtökön sem tudott eredményt elérni, csupán annyit ért el, hogy kezébe kerültek a revolver kilótt hüvelyei. Megállapították, hogy francia gyártmányúak, amilyeneket egyáltalán nem árulnak a beogradi fegyverkereskedők. Ez az adat, a mely terhelő bizonyíték a francia kapitány ellen, a nyomozó közegeket abban az irányban állította feladat elé, hogy megállapítsák, hogy a hüvelyek *Carlier* revolveréből valók. A rendőrség ennek tisztázására kiterjesztette a vizsgálatot a francia kapitány *Bukarestben tartózkodó tisztiszojgájára*, akitől, úgy hiszik, olyan vallomást kap, amely a hüvelyekre vonatkozóan döntő jellegű lesz.

Jack a csodamajom
A beogradi Palace-szálloda varlet-
teiben három hónappal ezelőtt egy

rendkívül ügyes nagy csodamajom szerepelt. Jack, aki épp úgy viselkedett, mint egy ember, revolverrel lött és egyéb bámulatos produkciókat mutatott be a variete közönségének. Ezt a csodamajmot a nyomozást vezető vizsgálóbíró mindenáron be akarja keverni a gyilkosságba. Az újságíróknak a leghatározottabban kijelentette, hogy az ő meggyőződése szerint *Jack* követte el a gyilkosságot, mert csak ő képes a szomszéd házból átugrani a szálló egyik ablakára, már pedig az ismeretlen gyilkos az ablakon át jutott a francia kapitány és a svájci kereskedő szobájába. *Jackot* a vizsgálóbíró fantáziája ellenére se kőrözi még a rendőrség...

Lázadás miatt megbüntettek hetven kávinista katonát

Megakarták ünnepelni nagypénteket

A csehszlovákiai Brúxben állomásozó csehszlovák gyalogezredben igen sok magyar fíu katonáskodik, köztük sok ruszinszkói református vallású magyar fíu. Az ezredparancsnokság nagypénteken elrendelte, hogy a századok tartoznak teljes felszereléssel kivonulni a gyakorlótérre. Az ezrednél szolgált református magyar katonák — körülbelül hetvenen voltak — azzal a megokolással, hogy *nagypéntek nekik a legnagyobb ünnepnapjuk, a századparancsnokoknak egyöntetűen megtagadták a kivonulást.* A katonai hatóságok a »renitens« magyar katonákat erre feljelentették a theresienstadti katonai ügyészségnél, amely mindannyiok ellen *lázas bűntette miatt vádat emelt.*

A theresienstadti hadosztálybíró-ság most hozott ítéletet az ügyükben. A hetven református magyar katonát bűnösnek mondotta ki a lázadás büntetében és ezért *valamennyiüket katonai szolgálati idejük négy hónappal való meghosszabbítására ítélte.* Az indokolásban enyhítő körülménynek vette a hadosztálybíró-ság, hogy a *vádolt katonák vallásuk parancsait akarták tiszteletben tartani.* A theresienstadti hadosztálybíró-ság ítéletét kommentálva, a szlovenszkói lapok megjegyzik, hogy *ilyen eseteknek nem volna szabad előfordulni egy magd demokratikusnak nevező köztársaságban.*

Városi takarékpénztárt állítanak fel Sentán

Senta város közgyűlése

Sentáról jelentik: Senta város kizsésített tanácsa csütörtökön délelőtt közgyűlést tartott. A közgyűlést dr. *Knezse-
vics* Milán polgármester nyitotta meg, aki a megnyitó beszédében indítványozta, hogy a trónörökös keresztelője és Pál herceg esküvője alkalmával, vasárnap diszközgyűlést tartsanak.

Ezután *Novoszel* István interpellált az elhanyagolt községi utak kijavítása érdekében. A közgyűlés elhatározta, hogy az utak javítását a legrövidebb időn belül megkezdik. Majd elhatározták, hogy a huszonöt évre kiadott városi földek bérlőit felszólítják, hogy a szerződés értelmében a földeket gyümölcsfákkal és szőlővel ültessék be. A mérnöki hivatal megbízták, hogy a mákosi tiszta védőöltést építse ki.

Utána a tanítók kérésével foglalkozott a közgyűlés. A tanítók ugyanis télire tüzelőfát kértek a várostól. A közgyűlés elhatározta, hogy azok a tanítók, akiknek nincsen természetbeni lakásuk, nőtlének tízenöt méter, a nősek harminc méter tüzelőfát kapnak. A városi nyugdíjasoknak egy havi nyugdíjukat személyesen megszavazták és utasították a városi pénztárt, hogy a segélyszolgáltatását haladéktalanul kezdje meg.

A városi tanács előterjesztésére elhatározták, hogy városi takarékpénztárt létesítsenek és egy bizottságot kiküldtek az alapszabályok elkészítésére.

A kiszélesített tanács megbízta a városi mérnöki hivatalt, hogy telkeket jelöljön ki szegények részére házépítés céljaira. Végül a tanács indítványára elhatározták, hogy megvásárolják *Jovanovics Gyóko* szobrász Péter király szobrát háromezeröttszáz dinárért. A közgyűlés fél egykor véget ért.

Az öngyilkos Rotschild Charles özvegye

a bihari Wertheimstein Rózsika

Egy érdokes házasság tragikus vége

Londoni jelentés alapján már megírtuk, hogy az angol *Rotschild*-ház aránylag fiatal ura, *Rotschild Charles* lord önkézevel vetett véget életének. Reggel a fürdőszobában felvágta tőőereit és elvérzett. Az angol főur tragikus halála egy előkelő nagyváradi családot is gyászba döntött, mert *Rotschildnak*, az egykor ünnepezt szépségű és fenkölt intelligenciájú bihari gentry-lány, *Wertheimstein Rózsika* az özvegye. A *Rotschild-Wertheimstein* esküvő ez előtt tizenhat esztendővel szinte egész Európa figyelmét felkeltötte.

Az öngyilkos *Rotschild Károly* a londoni *Rotschild* lord második fia volt. Bátyja nem volt alkalmas arra, hogy átvegye apjától a ház vezetését. *Egészen excentrikus szenvedélyének: a lepke- és bohagyűjtésnek élt, más nem érdekeltte.* Képes volt a glóbus legtávolabbi részeit Délamerikát, vagy Kanadát felkeresni, ha arról értesült, hogy ott egy olyan bohát fedeztek fel, amely az ő gyűjteményéből még hiányzik. Reá tehát nem lehetett számítani, hogy főnöke legyen a londoni *Rotschild* bankháznak. Az öreg lord így a másodsülött fiát, *Charles* szemelte ki erre a pozícióra s ez kitünő kvalitásokat is mutatott. Most már csak az alkalmas házasság okozott gondot a családfőnek. A *jövendőbeli fiatal Rotschildné a család szigorú hagyományai szerint zsidó kellett, hogy legyen, rangbeli és olyan fényes intelligenciájú, hogy méltóan megjelenhessen a lordok társaságában és az angol királyi udvarban.*

Gróf Teleki Sándorné, a szellemes *Szakra* az 1907. év nyarán Tátrafüreden üdült és vendége volt egyik kedves lánybarátjának, *Wertheimstein Rózsika*, a nagyváradi lovag *Wertheimstein Alfréd* nagybirtokos szépséges leánya. *Wertheimstein Alfréd* osztrák nemesi családból származott, valaha mint dzsidás kapitány szolgált Nagyváradon s ekkor ismerkedett meg az európai hírnű szemorvos, dr. *Grósz Emil* (a budapesti dr. *Grósz Emil* egyetemi szemésztanár nagyapja) leányával, akit nőül vett és Biharmegyében, Cséhteleken birtokot vásárolván, a katonai pályát a gazdálkodással cserélte fel. Kitünő gazda vált belőle, családi élete harmónikus volt, háza a kultúra és jószág otthonává vált. *Wertheimstein Alfréd* amellett, hogy ősi zsidó hitéhez ragaszkodott, a bihari zsenitvillág legtisztelteméltóbb alakja maradt, aki élénken részt vett Biharmegye törvényhatósági életében is. Legidősebb lányát a bécsi *Strasser* bankár vette nőül, *Rózsika* körül is a megye és város fiataljainak színe-java rajzolt, de ő sokáig válogatott.

A tátrafüredi nyaralás aztán meghozta az igazit. A fiatal *Rotschild* lord szintén Tátrafüreden volt, talán véletlenül, talán szándékosan, mert hiszen *Rózsika* mindenben megelégt azoknak a feltételeknek, melyeket az öreg *Rotschild* lord aendő menyje személyéhez fűzött. *Szakra* mutatta be egymásnak a fiatalokat egy tennismartnál és öszre-

Bécsben megtörtént a híres esküvő. Dr. *Kecskeméti Lipót*, a nagyváradi főrabbi eskette őket magyar nyelven Bécs ősrégi zsinagógájában. A házasság boldog volt. Wert-

heimstein Rózsika ideális feleség, kitünő családanya és nagyszerűen reprezentáló főúri dáma lett.

Az ideális házasságnak a mostani tragédia vetett véget.

Bethlen újra a fajvédők felé fordul

Gömbös egyik párthivének ajánlotta fel a pénzügyminiszteri tárcát — Megbukott a Bethlen-Heinrich-Ernst-koalíció

Budapestről jelentik: A miniszterelnök szolnoki beszéde, amelynek a politikai helyzet végleges tisztázása volt célja a pártonkivüliek bevonásával létesítendő Bethlen-Heinrich-Ernst koalíciós-kormány létesítése alapján, nem érte el célját. Mindenekelőtt — mint már jelentettük — a pártonkivüli ellenzék jelentősebb tagjai nem kértek abból a megtiszteltetésből, hogy belépjenek Bethlen kormányába, amely ezáltal liberális színezetűvé festődne, anélkül, hogy politikájában komoly változás állana be. Az Ernst-Huszár-Wolff-csoport okozta a második csalódást a kormánynak, a mely azt remélte, hogy ez a csoport a pártonkivüliek beolvasásának hírére kettészakad: Wolffék csatlakoznak a fajvédőkhez és nyíltan is ellenzékbe mennek, míg Ernst-Huszárék belépnek a kormánykoalícióba. A kormány terveit ezen a ponton két oldalról is keresztbezték: Wolff nem hajlandó — tekintettel a fővárosi községi választásokra — nyíltan ellenzékbe menni és továbbra is a kormánypártból támogatja a fajvédőket, Ernst Sándor prelátus pedig nemhogy szakítana Wolffékkal, hanem inkább megjelent Wolff Károly tegnapi beszámolóján és teljes egészében magáévá tette Wolff fajvédő programját, s ettől az sem tántorította el, hogy Wolff, a »kormánypárti« nyugodt lélekkel támadta beszédében — a miniszterelnököt.

A káosz tehát nagyobb, mint valaha. A liberális orientálódásból any-

nyi maradt mindössze meg, hogy *Heinrich Ferenc* — *Horthy Miklós* kormányzó legfőbb bizalmasa — tovább támogatja, rendületlenül a kormányt. *Heinrich* azonban nem ragaszkodik tulságosan szigoruan a liberalizmushoz és az ő kedvéért Bethlennek sem kell tulságosan balra tolódnia kormányprogramjával. A fajvédő-táborban Bethlen liberalizmusának nem is tulajdonítanak különösebb jelentőséget, sőt azon a véleményen vannak hogy a miniszterelnök csak a külföld kedvéért támadja őket a nyilvánosság előtt, de *suba alatt méltányolja kivánságukat és igyekszik mindenben kedvükben járni.* Több körülmény bizonyítja, hogy a fajvédők nem tévednek ebben a megítélésükben, így elsősorban az, hogy Bethlen genfi utazása előtti napokban *felajánlotta a fajvédő Horánszky Dezsőnek a pénzügyminiszteri tárcát.* Gömbös Gyula legutóbbi *teltűnően letompított* parlamenti beszéde is azt bizonyítja, hogy a fajvédő vezér számít arra, hogy a miniszterelnök visszorientálódik majd az ő programjuk felé.

A liberális pártonkivüli képviselők, akiket Bethlen beinvitált egy koalíciós kormányba, elsősorban azt vették rossz néven a miniszterelnöktől, hogy *nem a saját pártjába hívta meg őket*, hanem a kormányt támogató *Heinrich-pártba és abba az Ernst-pártba, amely a szolnoki beszéd másnapján cserbenhagyta a miniszterelnök politikáját.*

Ujból kisiklott egy tehervonat a majsai hidnál

A rossz váltó okozta az újabb kisiklást

Alig néhány napja csak, hogy a Budapest felől érkező személyvonat a szubotical pályaudvaron a majsai-híd közelében kisiklott a rossz talpfák következtében. A vizsgálat akkor megindult, azonban ugylátszik csupán filológiai rendeleteket eredményezett, mert *csütörtök délután a szubotical pályaudvarnak ugyanazon a helyén ismét kisiklott egy tehervonat.*

Csütörtök délután hat óra tájban állították össze azt a tehervonatot, a melyet Kelebia felé kellett indítani. A szerelvény összeállítása közben a tehervonat a pályaudvaron tolatott és közben eljutott a majsai hidhoz közellevő kritikus váltóhoz, amelyet *ugylátszik a vasutigazgatóság még nem javított meg alaposan.* Amikor a váltón a tehervonat mozdonya keresztülfutott, a kerekek nagyot zökkentek, mire a mozdonyvezető gyorsan lekezdte, mert a gyanus váltót ismervén, kisiklástól tartott. Az elengőzzel sikerült is megelőznie azt, hogy a tehervonat ne szaladjon bele a hid pillérébe, azt azonban nem tudta már megakadályozni, hogy a tehervonat egyik kocsija ki ne ugorjon a sínekből. Ez a kisiklott kocsi felborult és erősen megrongálódott.

Csak a véletlenen mult, hogy az újabb vasúti szerencsétlenség emberéletben nem okozott kárt, azonban a forgalom a szubotical pályaudvaron egész a késő esti órákig megakadt úgy, hogy a vonatok csak nagy késéssel indulhattak. A vasutigazgatóság részéről újból azonnal megindult a vizsgálat, amely eddig csak azt tudta megállapítani, hogy a kisiklott teherkocsi viselkedett szabályellenesen —

HIREK

•••

— Péter királynak szobrot állítanak Török-Bécsen. Beeskerekő jelentik: Novi-Becsejen *Nidasd* György főszolgabíró kezdeményezésére a község főterén szobrot állítanak Péter királynak. Az ötvennégy tagból álló szoborbizottság elnöke *Piznický Jován* dr. lett.

— Kilenc hónapos katonai szolgálat. A sombóri kerületi parancsnokság értesítette a körletébe tartozó katonaugyosztályokat, hogy az 1903. évfolyambeli újoncok, ha időközben családfentartó hozzártartozójuk meghal, tizennégy hónap helyett csak kilenc hónapot szolgálnak.

— Rekvium Tomics Jása emlékére. Novisadról jelentik: A novisadi görögkeleti székesegyházban csütörtökön délelőtt tartották meg a rekvium Tomics Jásának, a radikális-párt elhunyt vezető tagjának emlékére. A gyászmise alkalmával a templomot zsufolásig megtöltötték a hatóságok, testületek képviselői, a novisadi politikai élet vezetői. A rekviumen a kormányt *Miletics Szilvó* egészségügyi miniszter, a radikális-pártot dr. *Miladinovics Zsarkó*, dr. *Sziacsics Janko*, dr. *Lalosevics Jócó* és dr. *Sztankovics Szvetisláv* nemzetgyűlési képviselők reprezentálták. A rekvium után a község a temetőbe vonult, ahol Tomics Jása sírját megkoszorúzták.

— Időjárás. A budapesti meteorológiai intézet csütörtöki jelentése: Tulnyomóan enyhe, száraz idő várható.

— *Deutsch Zsigmond* meghalt. A szubotical kereskedővilágnak gyásza van. Általános becsülésben és tiszteltetésben álló tagja, *Deutsch Zsigmond*, a város egyik legrégebbi gabonacégének főnöke, a zsidó Szent Egyetel díszelőke, a Kereskedelmi Forgalmi részvénytársaság vezérigazgatója, csütörtökön virradó éjszaka egy óraker, életének 66-ik évében rövid szenvedés után, elhunyt. A váratlan halálhír csütörtökön a kora reggeli órákban terjedt el s a város lakossága minden rétegében őszinte, mély részvétet keltett. Az elhunytban a város egyik érdemes fiát veszti el, aki köztevékenységével, tevékeny humanizmusával fedhetetlen polgár munkájával közbeesülést szerzett magának. Halála hírére a szubotical zsidó Szent Egyetel előjárósága rendkívüli ülést tartott, amely elhatározták, hogy az elhunytak díszsírhelyet adnak, a temetésén, — amely október 19-én, pénteken délután félhárom óraker megy végbe a *Cara Lazara* (Fűzfás ucca) 14. sz. gyászházból, — a Szent Egyetel előjárósága teljes számmal vesz részt és *Komor Géza* szentegyleti alelnök mond a temetőben gyászbeszédet. A Szent Egyetel külön gyászjelentést is ad ki. Ugyancsak külön gyászjelentést ad ki az »Aikotás« szabadkőműves páholy. Az elhunytban dr. *Török Béla* főorvos neje az édesatyját gyászolja.

— Egyházmegyei kinevezések. *Budanovics* Lajos szubotical apostoll adminisztrátor az *Evetovics* János bácsi esperes elhalálózása folytán megüresedett bácsi parókiaira dr. *Tumbász István* vajszkai plébánost, a Nagy Mátyás tb. kanonok lemondása folytán megüresedett csurogi parókiaira *Dupp Bálint* bacsipetrovo-szelői káplánt nevezte ki.

— Kinevezések. Beogradból jelentik: A belügyminisztérium szabjai főszolgabírónak *Sztojadinovic* Miltost nevezte ki, *Uzetics* Brankó szabjai szolgabíró pedig *Bácska-palánkára* nevezte ki szolgabírónak. A beeskerekéi rendőrséghez alkaptánynak *Radulovics* Brankót neveztek ki.

— Jegyzőváltozás Baranyában. Izsépről jelentik: *Sikoparia* Bogdán izségi községi jegyzőt állásától fölmentették. Utódjául *Nikolics* Borivoj bezdáni segédjegyzőt neveztek ki.

— Vasúti szerencsétlenség Vinkovcén. Beogradból jelentik: Csütörtökön este a vinkovcei állomáson egy mozdony a sinkeresztéseknél két tehervonat közé szorult oly erővel, hogy hat áruval megrakott vagon feldőlt. Az egyik kocsi az állomás perronjára zuhant, emberéletben azonban nem esett kár. Az anyagi kár több százezer dinár.

— Ötvenezer font végkielégítést kap egy bécsi bankigazgató. Bécsből jelentik: Három hét előtt nagy szenzációt okozott nemcsak Bécsben, hanem egész Középeurópában, hogy *Sieghart* elnök egyik napról a másikkra menesztette a Bodenkreditantalt mindenható vezérigazgatóját, *Weiner* Sándort. Akkor az alelnöki széket kinalták fel *Weinernek*. *Weiner* vezérigazgató azonban megszakít minden összeköttetést a Bodenkreditnastalttal és 50.000 font, vagyis 16 milliárd osztrák korona végkielégítéssel távozik. Ilyen hatalmas végkielégítésre Ausztriában még nem volt példa.

— A szentai nyugdíjasegyesület közgyűlése. Szentáról jelentik: A sentai nyugdíjasok egyesülete vasárnap délelőtt tiz óraker a zsidóiskolában közgyűlést tart.

— A vadházasságok ellen. Beogradból jelentik: A szociálpolitikai miniszter a belügyi- és közoktatásügyi miniszterekkel egyetértésben elhatározta, hogy erélyes rendszabályokat léptet életbe a vadházasságok ellen. A szociálpolitikai miniszter rendeletet fog kiadni azokról az intézkedésekről, amelyekkel a vadházasságban élő egyéneket sujtani fogja.

— A Glooworm Noviszadon. Noviszadról jelentik: A Glooworm angol dunai monitor, amely Habsburg Károlyt második puccsa után Bajáról Galacba szállította, csütörtökön Noviszadra érkezett. Innen pénteken Beogradba megy, ahol részt vesz a trónörökös megkeresztelésének ünnepélyén.

— Vasárnap délután indulnak a szubotici kereskedők Görögországba. A szubotici Kereskedők Egyesülete által tervezett szaloniki kirándulás programja utólag kiszélesedett, amennyiben a résztvevők két napra Athénbe is el fognak menni. A kereskedelmi tanulmányokra harminc résztvevő jelentkezett, akik vasárnap délután 5 óra 40 perckor indulnak a gyorsvonattal Beogradon át Nisbe, ahol egy napot töltenek. Egy-egy napig maradnak Leskovácson, Skopljében, fél napig Gyevgyelija határvárosban, két napig Szalonikiben és két napig Athénben. A kirándulók november 1-én érkeznek vissza Subotícára.

Aforizma

Egy berlini színész-barátom
Tudván, hogy itt élek vidéken,
Huszezer márka tartozását
Négy év után elküldte nekem.

Ezzel az ügyvel kapcsolatban
Egyet mégis kijelenthetek:
Ha színész adósságot fizet,
Vagy a színész, vagy a pénz beteg.
dió.

— Megkezdte működését a szubotici iparos betegsegélyző. A szubotici önálló iparosok betegsegélyző egyesülete szeptember 30-án alakult meg. Az október 15-én tartott igazgatósági ülésen ügyössé dr. Manojlovics Jánost, főorvossá dr. Faragó Gézárt és dr. Andrijević Andriát választották meg. Az egyesület olyan megállapodást kötött a szubotici gyógyszerészekkel, hogy az egyesületi bélyegzővel ellátott receptek-re valamennyi szubotici gyógyszer-tárban a tagok számára minden költség nélkül az ipartestületi betegsegélyző számlájára szolgáljanak ki gyógyszert. A titkári hivatal Vukmanov Bözsó vezetése alatt október 16-án már meg is kezdte működését. Ugyancsak megkezdődtek az ingyenes orvosi rendelések is és ezzel az iparosok betegsegélyző egyesülete működését ténylegesen megkezdte.

— A Népkör műkedvelő előadása. A szubotici Népkör műkedvelő gárdája október 27. és 28-án színelőadást rendez a Népkör színpadán, amely alkalommal a „Kőzsa Jutka” című háromfelvonásos népszínművet adják elő.

— A Terike bemutatója. A Szuboticián élő színészek alkalmi társulata már javában készül Földes Imre bájos színiátékának, a „Terike”-nek bemutatására, amely október 25-én este lesz a Katholikus Legényegylet színpadán. Az előadás érdekességét fokozza, hogy a címszerepben Schmiermund Bözsó mutatkozik be, míg Balázs plébános nagyszerű alakítása olyan kiváló kezekben fog nyugodni, mint Nyáray Rezsőnek a Becskerken élő, sikereiben gazdag pályafutású kiváló művésznek a kezében. Az előadást ilyen kitünő szereposztás után méltán a legnagyobb érdeklődés előzi meg.

Kőzsa Jutka a Népkörben. A szubotici közönség nagy várakozással tekint a Népkör műkedvelő gárdájának bemutatásához. A bemutatás előadás folyó hó 27-én és 28-án lesz megtartva a Népkör helyiségében, mely alkalommal, mint már megírtuk, „Kőzsa Jutka” háromfelvonásos népszínmű kerül bemutatásra.

— Három évi börtönrre ítélték két beceji rendőrt. Noviszadról jelentik: Még április elsején történt, hogy Staribecejen Lalic Markó és Zsivkov Cveta szolgálatban lévő rendőrök egy táncmulatságról elhúzódtak Vas Viktória és Nagy Böske beceji asszonyokat a rendőrségre. Innen Nagy Böskét szabadon engedték, míg Vas Viktóriát egy közelben épülő házba szállították és ott erőszakot követtek el rajta. Az asszony csak reggel 6 órakor szabadult ki bántalmazói kezeiből. Vas Böske feljelentésére a két rendőr ellen megindították a bírói eljárást. A bűnyegyet csütörtökön tárgyalta a noviszadi törvényszék. A két vádlott tagadta, hogy az asszonyt bántalmazták volna. A tanvallomások alapján a bíróság bűnösnek mondta ki őket hivatalos hatalommal való visszaélésben is és mindkét vádlottat három-három évi börtönrre ítélte. A büntetésből öt és fél hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett a bíróság. Az ítélet ellen az ügyész és az elítéltek is felbontozták.

Vasárnap nyílik meg a »Kurir« képzőiskola. Mint már megírtuk a Kurir könyvtárasztó vállalat műkereskedéssel bővíté vállalatát és az első nagyrészt magyar, valamint szubotici festőművészek képeiből álló kiállítást — mintegy programul — vasárnap nyitja meg. A Lloyd helyiségében rendezendő képzőiskolának olyan gazdag lesz az anyaga, amilyen képtárat már évek óta nem volt Suboticián és képviselve vannak a kiállításon a legjobb nevű festőművészek csak úgy, mint a piktúra új irányainak legtöbbet ígérő reprezentánsai. A kiállítást vasárnap délelőtt tízenegy órakor nyitják meg ünnepélyesen és óriási érdeklődés előzi meg a közönség legszélesebb rétegeiben.

Trleszti parafa-, linoleum- és gummi-szőnyegek gazdag választékban kaphatók Krausz Edénél, Novisad.

Dr. Jazedić János sombori ügyvéd irodáját Siviaci-ut 4. szám alá, a vármegyei parkkal szemben, helyezte át.

Fehérváry Bata és Eoby Hopp énekes táncduettje, Weisz Bubus, Adler Puri magánzámái és még sok, legújabb kuplé és a „Menedékház” egyfelvonásos francia vígjáték képezik a „Sand” vasárnap délutáni csokoládédélutánjának főbb programjait. A csokoládé délután a Salome Barban lesz megtartva délután négy órai kezdettel.

— Műkedvelő előadás Versecen. A rumai dal- és zenegyűlés október 14-én Versecen előadta Pásztor Árpád „Egy falu harang nélkül” című színdarabját. Az előadás nagy sikert ért el.

A Gróf Rinaldó megismétlése. A szubotici magyar színészek október hó 20. és 21-én megismétlik a Gróf Rinaldó előadását a Legényegyletben. A darabban fellép Schmiermund Bözsike énekesnő is.

— Kézrokorült betörő. Batináról jelentik: A batinai csendőrség elfogta Gromovics Adám régóta körözött betörőt, aki több helyen, legutóbb pedig Häger Károlyné batinai lakására tört be. Gromovics beismerte az elkövetett lopásokat, amelyek eddigi megállapítás szerint hét-nyolcezer dinár értéket tesz ki.

Foto-szalon. Vig. Subotica (Nádor-kávéház fölött) készít fényképeket a legmodernebb és legművészibb kivitelben.

Logénykérés. Ezt a kitünő énekes vígjátékot játsza vasárnap, 21-én este a Városi színházban a Műpartolók Köre. Főbb szerepeket játszik benne Pietschné, Bujdosóné, Berczik Margit, Turzay Mátyás, Papp István, Virág, Bujdosó. Jegyek már kaphatók 10 és 15 dinárért.

Med. Univ. Dr. Kosta Cigurov fogspecialista rendelését megkezdte Somborban, Kralja Aleksandra uca 2., a Kosanić-féle házban.

SPORT

A múlt évi bajnokság epilógusa. A tavalyi bajnokságot tudvalevően a Sand nyerte, amelytől azonban a zöld asztal mellett megfosztották egy főszövetségi határozattal, ami körül, mint ismeretes nagy kontraverziák támadtak. Az intéző-bizottság a zagrebi határozattól függetlenül legutóbbi ülésén a Concordia óvásával kapcsolatban levont 2 pontot a Sand tavaly elért 29 pontjából azzal az indoklással, hogy a Concordia ellen játszó Sand csapatban háromnál több külföldi játékos szerepelt. A Sand az intéző-bizottság ítéletét megfelelőbbé az igazgatótanácsához.

A ZsAK pályáavatása. A ZsAK most készülő pályáját — mint értesülünk — október 28-án avatja fel. Ez alkalommal a szimpatikus vasutas csapat a Sanddal játsza le esedékes bajnoki mérkőzését.

A Bácska Szomborban. A Bácska csapata vasárnap Somborban játszik bajnoki mérkőzést az ottani Amatőrrel. A szubotici csapatban előreláthatólag nem lesz nehéz dolga a fiatal játékosokból álló Amatőrrel, amelyből hiányozni fog Spitzer is, akinek játékjogát az intéző-bizottság felfüggesztette.

TÖZSDE

Noviszadi terménytőzsde, október 18. Az irányzat változatlan. Forgalom 105 vagon, leginkább tengeri. Árak: Buza 345—350 dinár. Tengeri (6) 252.50 dinár, január—április 212.50 dinár, január—május 220 dinár, február—április 220 dinár, március, fuvarrakomány ellenében 260 dinár. Liszt 0-ás, fogós 555 dinár, szerémi 6-os 370 dinár. Bab 530 dinár.

Beograd, okt. 18. Zárlat: Páris 5.10—5.08, London 381—380, Milano 3.84—382, Genf 15.1750—15.1250, Newyork 84—83.75, Berlin 0.05—0.04, Prága 2.51—2.50, Bécs 0.1180—0.1170, Bukarest 40.50—40, Szófia 83—81.

Zürich, okt. 18. Zárlat: Newyork 557.25 (557), London 25.30 (25.45), Páris 33.50 (33.75), Milano 25.2550 (25.26), Prága 16.60 (16.65), Budapest 0.02075 (0.030750), Beograd 6.61.50 (6.65), Bukarest 2.6150 (2.60), Szófia 5.44 (5.45), Bécs 0.0078 háromnegyed (0.007860).

Budapest, október 18. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: Beograd—Dinár 228—242, Berlin—Márka 0.0003—0.0005, Milano 880—935, Lira 890—995, London—Angol font 88300—92700, Newyork—Dollár 19250—20350, Páris—Frank 1175—1241.

Értéktőzsde: A magánforgalom irányzata csütörtök délelben kezdett javulni. Lányhán indult, de később kisebb árfolyamemelkedések voltak megállapíthatók. Kevés üzletkötés jött létre. A hotipénz, három és egy negyed százalékg emelkedett. Állítólag előfordult árfolyamok (ezer koronákban): Magyar Hitel 650, Osztrák Hitel 125, Hazai Takarékpénztár 3800, Földhitel 320, Kereskedelmi Bank 1000, Angol Magyar Bank 109, Kőszén 23.50, Salgó 510, Urikányi 1200, Allamvasut 360, Déltvasut 105, Ofa 520, Viktória Butor 9, Nasici 2050.

MUZIKA

című zeneműgyűjtemény, mely a legdivatosabb dalokat, táncokat, operatöredéket stb. sorolja fel (számos kottame léleklettel) bárkinek ingyen küldjük. Moravetz zeneműkereskedés, Timisoara

Mély szomorúsággal jelentjük, hogy

DEUTSCH ZSIGA tv***

az „Alkotás” sz. k. páholy egyik alapítója és a szövetségnek huszonöt év óta lelkes bajnoka, f. hó 18-án az örök keletbe költözött.

Eszméinkért odaadó szeretettel dolgozott, mindig csak jót cselekedett és embertársai becsülését érdemelte ki.

Földi maradványait f. hó 19-én d. u. 3 órakor adják át az enyészetnek, nemcsak lelkének emlékét pedig szívünkbe vesszük.

Subotica, 1923. október 18-án.

Szabadkőműves Testvérei.

Volt hadifoglyok!!!

Megjelent a legszebb orosz dal, amely lépten nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

BAJKÁL (Szibériai emlék)

Vegyétek és terjesszék!

Moravetz kiadás

Mindenütt kapható! 7344

Dr. Stein Lajos katonaoorvos rendel kizárólag bőr- és nemibetegek részére délelőtt 12—1-ig és délután 5—7-ig. Nőknek 1—2-ig. Vel.-Bečkerek, Zmaj Jovina ulica 8 (Mária Terézia-ucca).

MOZI NAPTÁR

Október 15-től 17-ig:
Szent Mihály (Petrović Svetislav) Orient film.
Október 18-tól 21-ig:
Essex grófia (Eva M. y) Bosna film.
Október 18-tól 21-ig:
Légy a kicsi feleségem, nagy kacagató est (Max Linder) Mosinger film.
Október 25-től 28-ig:
Kis csibész (Jackie Coogan) Mosinger film.
Október 25-től 31-ig:
Pálinka (Zola Emil regénye) Bosna film
November 1-től 7-ig:
Ut a boldogság felé (Legjobb Griffith film) Balkan film.
November 5-től 7-ig:
Panin Sergius (Ohnet regénye) Bosna film.

A műértő közönség fotografusa Reiné-nyi fotóművész. Rudičeva ulica 4.

Az új
zeneműgyűjteményünk
elkészült, kívánságra bárkinek megküldjük!

Vig Zsigmond Sándor
zeneműkereskedése Subotica.

Az új 7132
Rózsavölgyi Karácsonyi Album
ára 60.— dinár.

TÜZIFA

vagon teteleken valamint hasábon és aprítva, házhoz szállítva, legutóbban beszereshető

Vujković J. és Társa
cégnél, Jukićeva ul. 41. Telefon 66

okt. 18-tól
csütörtöktől
okt. 21-ig
vasárnapig

Lifka

Nagy kacagó est.
Légy a kicsi feleségem
5 felvonásban.
Főszerepben: Max Linder.

NYILTÉR.

A Trgovačko Prometno d. d. za Vojvodinu igazgatósága és tisztviselőkhara meli megilletődésse: jelenti, hogy nagyrabecsült és szeretett ügyvezető-igazgatója és a vállalat megalapítója

Deutsch Zsigmond úr
tegnap éjjel elhunyt. Munkás, becsületes élete, kristálytisza jellege mindannyiunk előtt példaként él és emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.
Subotica, 1923. október 18.

Szomorodott szívvel jelentjük, hogy egy-letünknek egy emberéleten át buzgó, lelkes tagja, majd érdemekben gazdag einöke és utóbb tiszteletbeli einöke

DEUTSCH ZSIGMOND úr
f. hó 17-én emberszeretben és munkában eltöltött életének 67 éves korában jobbltre szenderült.
Emlékét soha el nem muló kegyelettel a késő utókorra is átörökítve fogjuk szívünkben megőrizni.
A megdicsőült hült tetemét f. hó 19-én d. u. 2 és fél órakor fogjuk a halotshazból, Cara Lazara ul. 14. sz. örök nyugvóhelyére elkísérni.
Áldás és béke örködjék hamvai felett.
Subotica i Izr. Szentegylet.

Molon a Selena Luka-féle fűszer- és rövid-áru üzletet megvettük. Felhívjuk a nevezett cég hitelezőit, hogy követeléseiket nálunk 8 napon belül jelentsék be, mert későbbi bejelentéseket nem veszünk tudomásul.
Mol, 1923. október 13.
Fischer és Gottdiener.

Blum Zoltán
tőzsde- és bankbizományos
Budapest
IV. Hajó-utca 12.
Telefon 16-27, 46-47

Végez legkulánsabban minden-nemü tőzsdei megbizást, vételt, eladást a budapesti tőzsdén.

ELADÓ

1 drb. stabil benzinmotor 8 HP
1 drb. Ganz-féle 12 sz. hengerek, több Radial szita, különböző szerelésből visszamaradt üntöttvas kerek

SZÉKELY BERTALAN
malomtulajdonosnál Adán, Bácska

Holland—Amerika Linie
Zagreb Rotterdam New-York
Vezérképviselőt Jugoszlávia részére:
HRVATSKA BANKA ZA PROMET S NEKRETNINAMA D. D. ZAGREB

Utások szállítása I., II. vagy III. osztályon Észak-amerikába és Kanadába, óriási és legmodernebben berendezett gyorsgőzösökön. Az ut a nyílt tengeren 6—7 napig tart. Az átkelés a legkellemesebb, legbiztosabb és leggyorsabb. **Kitűnő konyha.** Gőzhajók indulása minden héten. III. osztályu utások külön mintaszerűen tiszta kabinnal rendelkeznek. Mindennemű felvilágosítást bárki részére ingyen ad:
HOLLAND—AMERIKA LINIE
ZAGREB, ZRINJSKI TRG. BR. 8.

KÁTRÁNYFEDŐLEMEZ
KÁTRÁNY
KARBOLINEUM

FACEMENT és minden egyéb építési anyagot ajánl:
„GRADIVO“ ZAGREB
Bogovičeva ul. 3. — Telefon 5—55.

FÜZŐK
legujabb szabásu halcsontos — halcsont nélküli gummival és be-bujósítók, melltartó, gyomorszorító

HASKÖTŐK
orvosok által legujabban elismert és ajánlott szabás szerint készítik. Vidékre slusz- és csipő-méret után.

VIRÁG LEONTIN
Subotica, Kralj Aleksander ul. 11. szám. Nemzetivel szemben.

Önálló magyar, német, francia levelező ki ezenkívül beszél angolul, olaszul, görögül, románul és bolgárol, keres nagyobb városban levő vállalatnál vagy részvénytársaságnál levelezői és könyvelői állást. — Több külföldi cégnél mint levelezési főnök működött már. — Ajánlatokat a fizetés megjelölésével „ÖNÁLLÓ” jellegre kér a kiadóba.

KRUDY GYULÁNÉ
LEÁNYOTTHONA
a Szt. MARGITSZIGETEN

Elvállal 6—12 éves korig leánykakat nevelésre, ádításra. — Elsőrangú ellátás, naponta úszóri étkezés. Gondos oktatás: Nyelv- és zenetanítás. Siójd. Sport. Állandó tartózkodás a szabad levegőn. Mérsékelt árak esetleg természetbeni fizetés. Felvilágosítást ad: **KRUDY GYULÁNÉ MARGITSZIGET, KASTÉLY**

csütörtöktől
hétfőtől
okt. 21-ig
vasárnapig

KÖRZŐ

ESSEX GROFJA

történelmi dráma 7 felvonásban.
Főszereplők: Éva May, Magnus Stifter és Huszár Károly.

BÜKKHASÁBFA
elsőrendű, száraz, vaggontételben és kicsinyben

APRITOTT TŰZIFA

minden mennyiségben házhoz szállítva
legolcsóbb árban kapható

Halász és Társa Subotica
Senčanski put 19. (Kalória fatelep.) Telefon: 5-12.

Bün János és Gombos Antal
férfiszabókhöz megérkeztek a legdivatosabb őszi és téli, angol és cseh szövetek.

A lelegeánsabb utcai, estélyi és sport öltöngök, raglánok, télikabátok meglepő olcsó áron készülnek Subotica, **BÁRÁNYKÖZ 6. szám.** 7354

Uj boroshordók

25—700 literesek, elsőrendű kidolgozás, minden mennyiségben, azonnali szállításra, hi-ként 176 dinártól kezdve

lagerhordók

20—50 hi-esek, ajtóval és patentzárral, hi-ként 236 dinártól kezdve ab gyár kaphatók.

Zagrebi Hordógyár R. T.
képviselője:
Vladislav Zubković, Sombor
Telefon 234 és 249

J. WEISZ
kefeárúkvára, Subotica.

Ajánl nagyban a legolcsóbb napi áron: keféket, ecseteket és meszelőket, valamint mindennemű kefenyersanyagokat és fákat. 4530

TÖLGYFAHULLADÉKOT
fűtési célokra vaggontételekben

ELAD

Mitrovačka Paropila D. D. Mitrovica
Srom.

PAPRIKA

uj termésű, garantált vegytiszta szegedi, plombált áru, bármilyen mennyiségben már kapható jutányosan

Fuchs i Drug importőröknél Subotica

LEVELEZÉS

Egy korrekt és iózanéletű ipari munkás, de szegénysorsu, benősülne valláskülönbség nélkül. Leveleket »Korrekt« jellegre a kiadóba kér. 7892

FOGLALKOZÁS

Keresek azonnali belépésre órá- és ékszerészsegédet. Welker Fülöp, Crvenka. 7940

Fiataltöltő azonnali belépésre felvétetik. Révai mézkereskedés. Csirkepiac. 7944

Vásárolunk 1 literes üveget darabonként **5 dinárért** minden mennyiségben **Mucsy és Társai** Paje Kujundžića ulica 34. szám. 7791

Tisztességes öreg éjjeli ór azonnal felvétetik Sijačić faterapén, Palički put. 7889

ORČIĆ GEZA Beogradski put br. 95. **ELADÓ HÁZ** korcsmával és fűszerkereskedéssel vagy csak fűszerkereskedéssel berendezése árával együtt. Nálam érdeklődni! 7895

Kaszlirno, pincérno és mindenféle szállodai személyzetet a leggyorsabban elhelyez Pincér-ügynökség Subotica, Agina ulica 2. 7945

Utazó fűszerszakmában azonnali belépésre állást keres. Ajánlatokat »Megbízható« jellegre a kiadóhivatal továbbít. 7946

Elsőrangú manikűrözönő, egyúttal fodrásznő, állást keres. Csak jobb üzletbe. Ajánlatokat Cs. Gizella Zemun, Kralj Petra ulica 10. 7951

BUTOR és FALI TÜKRÖKET szavatolás mellett készít valamin régi tükröket javít „ALBA“ tükörgyár Novisad

VÉTEL-ELADÁS

Zongora eladó. Zentai-ut 17. Nikola Novikovnál. 7934

Eladó ház hat szobával, két konyhával, összes melléképítményekkel. Karadžićeva ulica 11. Bárányi-köz. Bővebbet a kiadóban. 7895

Eladó 25.000 drb kis cserépdeszka cserépgyártáshoz, 38-40 cm hosszú, 18 cm széles, 2 cm vastagságú. Érdeklődők forduljanak Novákovich Nándor, Horvát-Köcse. 7873

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Allástkeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszbelég melléklendő.

Eladó egy elárúsító-bódé, alkalmas irodának, raktárnak, műhelynek; ugyanott férfi varrógép, szabó-olló is eladó. Lajčo Czernyakovič, vasúttal szemben. 7924

Kutya, fiatal, japán, fehér selyempincsik, eladók anyával együtt vagy külön is. Böndör Mihály, Bačko-Petrovoselo. 7933

A
Bácsmegyei Napló főkiadóhivatala **Veliki-Bečkeroken** a főpostával szemben **LÉVAY NÁNDORNÉ** üzletében van. **A főkiadóhivatal felvesz hirdetéseket** előfizetéseket és minden a lapra vonatkozó reklamációt.

RÉVAI ADOLF SUBOTICA Csirkepiac, (Klász) Telefon 531.

Fával égetett elsőrendű olesó építőmész, bere-mendi kőből égetett darabosmész, beoőini portland cement, száraz vellázott faszén, vagontá-
teiben és kicsinyben 7903

FASZÉN CSOMAGOLVA IS KAPHATÓ!

60 HP Coumpund kondenzátoros stabilgép kazánnal együtt eladó, üzembem megtekinthető. Paronlin, Branjin-Vrh. 7932

Márványpult, nagy asztal, gázlámpák, csillárok eladók. Cim a kiadóban. 7926

Tűzifa, bükkhasából aprított 50 dinár per 10 kgr. bükkhasáb 45 dinár 100 kgr. Saját fuvarjaimmal megrendelés után azonnal házhoz szállítok. Jovan Sijačić, Palički ut. Telefon: 839. 7888

Kombinált, két vagon örökésségű, export- és vámmalom, hozzátartozó három lakással és egyéb melléképítményekkel, Báná-tban eladó. Felvilágosítás-sal szolgál: Gertig József, Velika-Kikinda. 7868

Zongora, sodronyágybetétek stb. eladó. Cim a kiadóban. 7959

Gyógyszertár nagy forgalommal, magyar, német lakosu községben, házsal eladó. Cim a kiadóban.

Gyapjuszövetek és valódi linoleum-szőnyegek leg-mérsékeltébb árban kaphatók **Strassernál** Subotica, a tanítóképzővel szem-ben, Vilsonova ulica 46.

Veszek törkölyt a legmagasabb napi áron. Törkölyt kifőzésre a legolcsóbban elfogadok. Il. Skotus Viator ulica 80, Bakacsi-féle ház előtt. Szűcs János. 7949

Asztalos mestereknek azonnal szállíthatok minden mennyiségű külföldi nemes FURNIERT ugyaslaton blinifurrieri, sombori raktárból

Spitzer Herman Sombor Raktár: Karagyorgye ulica broj 8. — Telefon: 2-19. Lakás: Florianova ulica broj 3. — Telefon 2-28.

Társasviszony megszüntetése miatt eladó egy 30-35 HP szivógáz »Astra« új motor, 10-es Máv cséplővel vagy külön is és egy 35 HP, amerikai, 2½ ton-nás automobil tömör gumikkal, minden elfogadható áráért. Személyesen tárgyal Koncz Péter, Bačko-Petrovoselo. 7952

Kaucióval rendelkező, önálló fogtechnikus kisebb városba kerestetik. Cim a kiadóban. 7899

Egy fiatal Hofherr-cséplő, 52 colos Rabai kazánal, 8 HP, üzemképes, új szil-jazattal sürgősen eladó 45.000 dinárért. Vászits Péter Subotica, Bene Sudarevičeva ulica 49. 7958

KÜLÖNFÉLE

Vidékiek ékszerjavításait és köfoglalást megvárhatják Blahánál, Subotica, Edénypiac. Törtaranyat legmagasabb áron vásárol. 7846

Közimnkaüzletet nyitottam és fezeremű varrodát. Mindentéle díszesurt előrajzolat vállatok Cecilia Szmoľjan Agina-ulica 4. szám. 7780

Szódavizet a legkisebb mennyiségben gyári áron szállít házhoz bárkinek »Johanna« szikvizgyár Subotica. Telefon 532. 6174

Esernyőáthuzást, modern átalakítást és javítást legolcsóbban készit Stein i Drug, Aleksandrova ulica 11. Timár Iénykénész mellett, Subotica. 6849

Intelligens uriember lakást kaphat teljes ellátással. Cim a kiadóban. 7947

Vas- és fémöntvényeket

gyárt, nikkelez és galvanizál: 833

KRAUSZ

VELIKI-BEČSKEREK, a törvényszéki palota mellett. TELEFON SZÁM 329.

Margit Likörgyár Sombor legkiválóbb rum, konyak és likör különlegességek egyedüli beszerzési forrása.

HYGIEIA**KÖTSZERGYÁR**

SUBOTICA, BADALIČEVA ULICA 6. SZÁM

Gyárt és raktáron tart

ORVOSI KÖTSZEREKET mindennemű **BETEGÁPOLÁSI CÍKKEKET**

elsőrendű minőségben.

Kórházaknak és betegsegélyző pénztáraknak nagy árengedmény! 5700

FRIEDRICH & HAAGE
GÉPGYÁR WIEN**Kolbász- és szalámigépek**
és azok alkatrészei**ALLANDÓ NAGY RAKTÁR**
ZAGREB, Račkoga ulica 7-a.**„IRIS“**

szobakályhák

olcsók és jók!

Gyárt kályhákat lemezköppennyel és égetett chamotte betéttel minden nagyságban, továbbá fűsicsöveket, sütőket, szellakasokat, elevátor-serlegeket, szállítócsigákat, anilin-, cukorka- és zsirdohozókat, olaj, benzín, stb. kannákat.

„IRIS“ FÉM- és PLEHÁRU IPAR
Ing. Faith Ferenc Novisad

Lemezkályhák javítása elvállaltatik

Telefon 35

7462

6163

Saját készítményű
kötöttárak**ISKOLARUHÁK**

leányok részére.

KÖTÖTT KOSZTÜMÖK

a legdivatosabb kivitelben.

Csikos divatmellény
200 dinárért kapható**NŐIRUHÁK**új modellek, rendkívül nagy választékban
leszállított áron kaphatók:**BECK JENŐ**kötöttáru készítő Subotica, Pašičeva u. 8.
(Gőzfürdő mellett)